

Sygn.akt III AUa 912/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Teresa Suchcicka

Sędziowie: Sławomir Bagiński

Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Patrycja Śledziwska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 czerwca 2021 r. w B.

sprawy z odwołania K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 listopada 2020 r. sygn. akt V U 246/20

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sławomir Bagiński Teresa Suchcicka Dorota Elżbieta Zarzecka

Sygn. akt III AUa 912/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 9 marca 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie art.57 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ((Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1277 ze zm.) odmówił K. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z 27 lutego 2020 r. stwierdziła u wnioskodawczyni częściową niezdolność do pracy od 27 lutego 2019 r. i w 10-leciu przed powstaniem niezdolności do pracy wnioskodawczyni udowodniła 3 lata 8 miesięcy i 20 dni, zaś w 10-leciu przed zgłoszeniem wniosku o rentę udowodniła 4 lata 2 miesiące i 28 dni zamiast wymaganych 5 lat.

W odwołaniu od powyższej decyzji K. K. kwestionując ustalenia ZUS co do aktualnego stanu jej zdrowia domagała się zmiany decyzji organu rentowego i przyznania dochodzonego świadczenia.

ZUS w odpowiedzi na odwołanie wnosił o jego oddalenie podtrzymując argumentację z uzasadnienia decyzji.

Wyrokiem z 19 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał K. K. rentę okresową z tytułu całkowitej niezdolności do pracy poczynając od 14 lipca 2020 r. do 31 lipca 2022 r. oraz nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd Okręgowy powołując się na przepis art. 57 w zw. z art. 58 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki: jest niezdolny do pracy, legitymuje się wymaganym ustawą okresem składkowym i nieskładkowym w zależności od tego w jakim wieku u ubezpieczonego powstała niezdolność do pracy oraz niezdolność do pracy powstała w okresie składkowym lub nieskładkowym, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy. Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12).

Celem ustalenia aktualnego stanu zdrowia odwołującej, Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu ortopedii i psychiatrii. Biegli sądowi po przeprowadzeniu badań oraz dokonaniu analizy dostępnej dokumentacji lekarskiej, rozpoznali u odwołującej schorzenia, które szczegółowo wymienili w opinii. Zdaniem biegłego ortopedy odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy z powodu zaawansowanej artrozy obu stawów kolanowych. Szansą na poprawę jej wydolności jest wszczepienie protez do obu stawów. Nie ma natomiast podstaw do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy ze względów psychiatrycznych. W ocenie biegłego psychiatry wnioskodawczyni jest częściowo niezdolna do pracy od 27 lutego 2019 roku do 31 maja 2022 roku.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że żadna ze stron nie kwestionowała opinii biegłych. K. K. ma 56 lat, wykształcenie średnie ekonomiczne, pracowała w wyuczonym zawodzie oraz jako katechetka, konsultant telefoniczny - do 14 marca 2019 roku. Aktualnie nie pracuje. W świetle opinii sporządzonych przez biegłych Sąd Okręgowy uznał wnioskodawczynię za całkowicie niezdolną do pracy.

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z treścią art.58 ust.4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przepisu ust. 2 tegoż art. nie stosuje się do ubezpieczonego który udowodnił - w przypadku kobiety okres składkowy wynoszący 25 lat i jest całkowicie niezdolny do pracy. Wnioskodawczyni spełnia powyższy warunek, bowiem jest całkowicie niezdolna do pracy, a także udowodniła okres ubezpieczenia wynoszący 30 lat, 2 miesiące i 10 dni załączonych akt ZUS.

Mając powyższe na uwadze na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy zaskarżając wyrok w części (pkt I) i zarzucając naruszenie:

1. prawa materialnego, tj. art. 57 w zw. z art. 58 ust.4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że w dacie przyznania prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, tj. w dniu 14 lipca 2020 r. wnioskodawczyni spełnia łącznie wszystkie przesłanki wymagane do uzyskania prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w sytuacji, gdy nie udowodniła co najmniej 25 lat okresu składkowego,
2. przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd Okręgowy błędnych ustaleń faktycznych polegających na przyjęciu, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż wnioskodawczyni na dzień 14 lipca 2020 r. legitymuje się okresem składkowym w wymiarze 25 lat.

W odpowiedzi na apelację K. K. wniosła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał sprzecznych ustaleń faktycznych, naruszając przy tym granice swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikającej z art. 233 § 1 k.p.c. oraz prawidłowej wykładni przepisów prawa i przez ich przyzmat dokonał niesłusznych wywodów w przedmiocie spełnienia przez K. K. wszystkich

przesłanek niezbędnych do przyznania jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy ubezpieczona K. K. spełnia wszystkie przesłanki z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu (...) (dalej jako ustawa emerytalna), warunkujące przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W świetle powyższego przepisu renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli spełnił łącznie następujące warunki:

1) jest niezdolny do pracy;

2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;

3) niezdolność do pracy powstała w okresach wskazanych w ustawie albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Stosownie do treści art. 57 ust. 2 ustawy emerytalnej, przepisu 57 ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Zgodnie z art. 58 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej: 1) rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat; 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat; 3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat; 4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat; 5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. W przypadku niezdolności do pracy powstałej po przekroczeniu 30 roku życia, 5 - letni okres składkowy i nieskładkowy powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (ust. 2). Stosownie do treści art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej, przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Z powołanych wyżej przepisów jednoznacznie wynika, że wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy muszą być spełnione łącznie, a niespełnienie którejkolwiek z nich wyłącza możliwość przyznania prawa do tego świadczenia.

W przedmiotowej sprawie orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z 27 lutego 2020 r. K. K. została uznana za osobę częściowo niezdolną do pracy, przy czym jako datę powstania do pracy wskazano dzień 27 lutego 2019 r. Biegły z zakresu ortopedii (k.15-16) wskazał, że odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy od daty badania, tj. 14 lipca 2020 r. do 31 lipca 2022 r. Natomiast biegły z zakresu psychiatrii (k.32-35) podtrzymał opinie lekarza orzecznika ZUS z 27 lutego 2020 r. odnośnie ustalenia częściowej niezdolności do pracy oraz daty końcowej tej niezdolności. W postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym został dopuszczony dowód z opinii uzupełniającej biegłego psychiatry (k.115-117), który podtrzymał wnioski zawarte w opinii podstawowej poprzez uznanie, że częściową niezdolność do pracy datuje się od 27 lutego 2019 r. do 31 maja 2022 r.

Stwierdzić zatem należy, że odwołująca spełniała pierwszą z niezbędnych przesłanek do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy tj. została uznana za osobę niezdolną do pracy. Kwestią sporną w niniejszej sprawie pozostawało ustalenie, czy na dzień powstania tej niezdolności do pracy ubezpieczona spełniała pozostałe przesłanki do nabycia renty z tytułu niezdolności określone z art. 57 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Kolejnym wymogiem, jaki musi być spełniony przez osobę ubiegającą się o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy jest warunek legitymowania się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym (art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej). Decydujące znaczenie dla ustalenia wymaganych okresów

składkowych i nieskładkowych, koniecznych do przyznania prawa do renty, ma data powstania niezdolności do pracy. W przypadku ubezpieczonej warunek ten zostałby spełniony, gdyby udowodniła ona posiadanie 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych w ostatnim dziesięcioleciu przed dniem powstaniem niezdolności do pracy lub przed dniem złożenia wniosku o rentę. Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy błędnie ustalił, że K. K. spełniła powyższy warunki.

Analiza zgromadzonych w sprawie dokumentów prowadzi do wniosku, że organ rentowy prawidłowo ustalił, że w okresie 10 lat poprzedzających 27 lutego 2019 r. (dzień powstania częściowej niezdolności do pracy) K. K. wykazała 3 lata 8 miesięcy i 23 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Podobnie w ostatnim dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku o rentę, tj. w okresie od 7 listopada 2009 r. do 6 listopada 2019 r. ubezpieczona udowodniła 4 lata 2 miesiące 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska Sądu I instancji, że w stosunku do odwołującej ma zastosowanie art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej. Warunkiem skorzystania z tego przepisu jest kumulatywne spełnienie dwóch warunków, tj. wykazanie 25 lat okresów składkowych dla kobiety oraz orzeczenie całkowitej niezdolności do pracy. K. K. na dzień 14 lipca 2020 r. (ustalenie całkowitej niezdolności do pracy) udowodniła łączny okres ubezpieczenia w wymiarze 31 lat 6 miesięcy i 10 dni, w tym okresy składkowe w wymiarze 23 lat 7 miesięcy i 22 dni, zamiast wymaganych co najmniej 25 lat.

Powyższe ustalenia prowadzą do konkluzji, że K. K. nie udowodniła wymaganego pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego w ostatnim dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności, jak też przed dniem złożenia wniosku, a więc nie spełniła przesłanki posiadania okresów składkowych i nieskładkowych. Wobec odwołującej nie ma również zastosowania art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej, bowiem na dzień stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy nie udowodniła okresów składkowych w wymiarze 25 lat.

Mając powyższe na uwadze, należy uznać, że K. K. nie spełniła wszystkich warunków prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy określonych w art. 57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Pomimo orzeczenia częściowej niezdolności do pracy, nie wykazała wymaganego ustawą okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 57 ust. 1 pkt. 2 w zw. z art. art. 58 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej. Natomiast przyjmując na korzyść odwołującej, że jest osobą całkowicie niezdolną do pracy (zgodnie z orzeczeniem biegłego ortopedy), to nadal nie ma wobec niej zastosowanie art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej, ponieważ nie legitymuje się wymaganym okresem składkowym w wymiarze 25 lat.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Sławomir Bagiński Teresa Suchcicka Dorota Elżbieta Zarzecka